

Maatwerkplan basisscholen

Gemeente Almere

Versie 30 september 2011

Doss. no. 11147

Tilburg, 30 september 2011

Maatwerkplan basisscholen
Gemeente Almere

Bureau Milieu & Werk BV
Kraaivenstraat 21-15
Postbus 10311
5000 JH Tilburg

Tel: 013 - 5434400
Fax: 013 - 5443102
E-mail: info@bureaumw.com

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
2. Basisscholen in Almere	4
3. Samenwerkingsovereenkomst	5
3.1 Verplichtingen voor de basisschool	5
3.2 Verplichtingen voor de gemeente	6
3.3 Monitoring en evaluatie	7
3.4 Pluspunten	8
3.5 Minpunten	8
3.6 Verbeterpunten	9
4. Kapstok	10
4.1 Versterking sociale cohesie en burgerparticipatie	10
4.2 Toelichting project 'De Wenswijk'	11
5. Uitvoering verbeterpunten	13
5.1 Verbeterpunten	13
5.2 Uitwerken concept van 'De Wenswijk'	13
5.3 Evalueren samenwerkingsovereenkomst met deelnemers	13
5.4 Benaderen basisscholen zonder samenwerkingsovereenkomst	14
5.5 Monitoring en controle	15
6. Planning en tijdsbesteding	16

1. Inleiding

Aanleiding

Agentschap NL heeft in samenwerking met haar partners in het Impulsprogramma Zwerfafval 2007-2009 besloten de aanpak van zwerfafval voort te zetten in het Focusprogramma Zwerfafval 2010-2012. Doel van dit focusprogramma is dat Nederland daadwerkelijk schoner is en schoner wordt beleefd.

In het kader van het focusprogramma heeft de gemeente Almere (afdeling Stadsreiniging) ondersteuning gevraagd voor de aanpak van zwerfafval in de omgeving van basisscholen. Stadsbeheer is verantwoordelijk voor een schoon, heel en veilig Almere. De afdeling Stadsreiniging die onder Stadsbeheer valt houdt de stad schoon en verzorgt de afvalinzameling.

Vraagstelling

De gemeente Almere wil het probleem van een schoon, heel en veilig Almere, en meer specifiek het probleem van zwerfafval, nadrukkelijker dan nu het geval is onder de aandacht brengen van basisscholen en hierbij actief betrekken. Hieraan moet Invulling moet gegeven vanuit de gedachte dat de gemeente Almere streeft naar verbetering van de sociale cohesie binnen buurten en wijken en burgerparticipatie wil stimuleren. Basisscholen, en meer in het bijzonder de onderwijzers, leerlingen en ouders kunnen hierin, in samenwerking met buurtbewoners, een actieve rol spelen.

2. Basisscholen in Almere

Almere heeft openbaar en bijzonder onderwijs. Er zijn veel besturen actief. Het schoolbestuur voor openbaar onderwijs is de stichting Almeerse Scholen Groep. Bij het bijzonder onderwijs wordt het schoolbestuur gevormd door een vereniging of stichting. In Almere zijn de volgende richtingen van het bijzonder onderwijs aanwezig: Rooms-Katholiek, Protestants-Christelijk, Oecumenisch, Algemeen bijzonder, Islamitisch, Gereformeerd, Vrije School, Evangelische Broedergemeente, Leren met Plezier en Hindoe.

Kinderen kunnen in Almere naar basisscholen waar vernieuwingsonderwijs wordt gevolgd, zoals Montessori-, Dalton- en Jenaplanonderwijs. Verder is er een Vrije School.

Binnen de gemeente Almere zijn 85 basisscholen te vinden verspreid over de zes stadsdelen.

Stadsdeel	Aantal inwoners	Aantal basisscholen
1. Almere Stad	108.220	48
2. Almere Buiten	54.723	22
3. Almere Haven	22.074	9
4. Almere Poort	5.402	6
5. Almere Hout	1.156	0
6. Overig gebied	652	0
Totaal	192.227	85

Bron: gemeente Almere

3. Samenwerkingsovereenkomst

De gemeente Almere in casu de afdeling Stadsreiniging heeft zo'n 3 jaar geleden met meer dan 40 basisscholen een samenwerkingsovereenkomst gesloten voor het ondersteunen bij de inzameling van textiel en oud papier en karton, alsmede het schoonhouden van de omgeving van de school. Basisscholen ontvangen een deel van de opbrengsten uit de verkoop van het oud papier. Dit is een bedrag per ton dat jaarlijks door het college van B&W wordt vastgesteld. Met de helft van alle basisscholen is dus geen samenwerkingsovereenkomst getekend.

De inzamelgebieden en schoon te houden gebieden zijn bepaald op historische basis. In het verleden is dit ooit zo ingedeeld. De gemeente heeft destijds gekeken welke scholen in de omgeving waren gelegen en welke mogelijkheden er waren voor het ophalen van oud papier. Indien er geen scholen in de omgeving waren of geen scholen die mee wilden werken aan dit project, werd gekeken of er verenigingen waren die een bijdrage wilden leveren aan dit project. Dit zijn er ongeveer 30.

De overeenkomst is aangegaan voor de duur van één kalenderjaar en wordt telkens stilzwijgend verlengd met een periode van één kalenderjaar, tenzij voor 1 oktober voorafgaande het kalenderjaar door een partij de overeenkomst door middel van een aangetekend schrijven wordt opgezegd.

3.1 Verplichtingen voor de basisschool

In de samenwerkingsovereenkomst zijn de volgende verplichtingen voor de basisschool opgenomen:

1. De basisschool verplicht zich in te spannen om binnen het aan toegewezen deel van de gemeente Almere het scheidingsgedrag van textiel en oud papier en karton te vergroten.
2. De basisschool zal het schoolplein en de randen eromheen in het toegewezen gebied schoonhouden. De gemeente controleert steekproefsgewijs of het aangegeven gebied vrij is van zwerfafval.
3. De basisschool geeft voorlichting aan de leerlingen over zwerfafval door middel van een educatief lesprogramma aangeleverd door de gemeente.
4. De basisschool stuurt 1 maal per jaar een verslag naar de gemeente waarin wordt bevestigd dat dit is gedaan.
5. De basisschool zal tenminste zes maal per jaar een mailing van maximaal één A4 pagina op stellen en verspreiden binnen het toegewezen deel van de gemeente Almere.

6. De mailing wordt door de basisschool verspreid in de maanden januari, maart, mei, september, november en december. In de eerste week van de maand wordt het ontwerp van de mailing verstuurd naar oudpapier@almere.nl.
7. De basisschool stelt op verzoek van de gemeente in de mailing ruimte ter beschikking voor communicatie van de gemeente.
8. De basisschool plaatst tenminste twee dagen voor de dag van inzameling de door de gemeente ter beschikking gestelde aankondigingborden en neemt de aankondigingborden op de dag van de inzameling weer in.
9. De basisschool gaat behoedzaam met deze aankondigingborden om.
10. Om diefstal en vandalisme te beperken worden de borden met tyribs aan een obstakel vastgemaakt. Deze worden beschikbaar gesteld door de gemeente.

3.2 Verplichtingen voor de gemeente

In de samenwerkingsovereenkomst zijn de volgende verplichtingen voor de gemeente Almere opgenomen:

1. De gemeente zorgt voor de algemene gemeentebrede voorlichting op het gebied van de inzameling van textiel en oud papier en karton. Dit zal onder andere geschieden door middel van informatie op de website www.almere.nl.
2. De gemeente zal op verzoek van de basisschool helpen met het opstellen van de mailings en andere activiteiten in het kader van verbeteren scheidingsgedrag van textiel en oud papier en karton.
3. De gemeente verstrekt een planning aan de basisschool op het gebied van de aanlevering van documenten voor afstemming en vermenigvuldiging.
4. De gemeente zorgt voor de vermenigvuldiging van de mailing.
5. De gemeente zal periodiek (maandelijks) de basisschool informeren over het inzamelresultaat.
6. De gemeente stelt de aankondigingborden en tyribs beschikbaar.

Voorbeeld schoon te houden gebied:

3.3 Monitoring en evaluatie

De samenwerkingsovereenkomst wordt tussentijds niet geëvalueerd. In de samenwerkingsovereenkomst zijn sancties opgenomen indien de school nalatig is door de aankondigingborden niet uit te zetten, de mailing niet te verspreiden en geen verslag betreffende educatie aan te leveren. De sanctie bestaat uit het per keer in mindering brengen van de gemiddelde maandopbrengst. Ondanks dat er geen monitoring en/of steekproefsgewijze controles heeft/hebben plaatsgevonden in de afgelopen 2 jaar stelt het team dat zich met deze actie bezig houdt dat de ervaringen goed zijn. Concrete voorbeelden konden niet genoemd worden, maar klachten over de samenwerking zijn er niet.

Wat wel wordt bijgehouden is het aantal en de aard van de klachten die bij de gemeente Almere worden gemeld over zwerfafval in een bepaald gebied dat aan een school is toegewezen. In 2010 betrof het 50 meldingen. In 2008 toen er nog geen samenwerkingsovereenkomst was waren dit 43 meldingen. Veel meldingen gaan over kapot glas dat gevaar oplevert voor kinderen.

Voorbeeld registratie melding

Melding	237908
Subcategorie	zwerfvuil Op het veldje tegenover de basisschool Aurora langs het pad is er veel kapotte bierflessen en blikjes. Gaarne dit opruimen
Bijzonderheden	omdat er veel kinderen langs lopen.
Locatie	Aprilstraat
Datum ingevoerd	31-3-2010
Datum afgehandeld	19-4-2010
Regio	Almere Buiten
Wijk	Seizoenenbuurt
Buurt	Januaristraat - Meistraat e.o.
Ter hoogte van	105
Schoolnaam	Aurora

3.4 Pluspunten

1. De helft van alle basisscholen is via een samenwerkingsovereenkomst met de gemeente actief bezig met het schoonhouden van de schoolomgeving en de gescheiden inzameling van textiel en papier en karton.
2. Klachten over de samenwerking tussen gemeente en basisscholen zijn er niet.
3. Vanuit het perspectief van de gemeente zijn de ervaringen met de samenwerking positief.
4. Meldingen komen centraal binnen, worden gecategoriseerd en afgehandeld.

3.5 Minpunten

1. De helft van alle basisscholen heeft geen samenwerkingsovereenkomst met de gemeente gesloten.
2. Scholen worden niet (meer) actief benaderd om een samenwerkingsovereenkomst te tekenen.
3. Vanuit de gemeente vindt er geen monitoring en/ of controle plaats van de werkzaamheden die de basisscholen uitvoeren.
4. Niet bekend is in welke mate basisscholen de afgesproken werkzaamheden uitvoeren.
5. Scholen voeren werkzaamheden uit en worden hiervoor beloond. Te weinig oog voor actieve deelname onderwijzers, leerlingen, ouders en buurtbewoners.

3.6 Verbeterpunten

1. Meer invulling geven aan sociale cohesie en burgerparticipatie en de onderwerpen van de samenwerkingsovereenkomst verder verbreden naar de begrippen schoon, heel en veilig. Om dit te kunnen uitvoeren is een kapstok nodig waaraan de samenwerkingsovereenkomst kan worden opgehangen.
2. Evalueren samenwerkingsovereenkomst met deelnemende basisscholen.
3. Actief benaderen basisscholen waarmee nog geen samenwerkingsovereenkomst is gesloten.
4. Inzetten op structurele monitoring en controle uitvoering werkzaamheden scholen.

4. Kapstok

4.1 Versterking sociale cohesie en burgerparticipatie

De gemeente Almere wil in wijken en buurten meer sociale cohesie en burgerparticipatie. Het betrekken van basisscholen bij de inzameling van textiel en papier en karton, alsmede het schoonhouden van het gebied rondom de school, laat zien dat de scholen bij de buurt horen. De huidige samenwerkingsovereenkomst die de gemeente heeft met diverse basisscholen is feitelijk, dat wil zeggen de scholen voeren enkele werkzaamheden uit en worden hiervoor beloond in de vorm van een geldbedrag.

Onderwijzers, leerlingen en ouders kunnen echter, in samenwerking met buurtbewoners en gefaciliteerd vanuit de gemeente, een prominentere rol spelen in het streven naar een schoon, heel en veilig Almere. Deze samenwerking versterkt de sociale cohesie en participatie van burgers. De bestaande samenwerkingsovereenkomst is dan te smal van opzet. Het moet worden opgehangen aan een kapstok. Het project 'De Wenswijk' biedt hiertoe de mogelijkheden.

De Wenswijk

De Wenswijk wil samenwerking in wijken stimuleren en de participatie van kinderen concreet vormgeven. Tijdens het project 'De Wenswijk' verdiepen kinderen in de leeftijd van 6-12 jaar zich in allerlei onderwerpen, zoals schoon, groen, energie of veilig. Samen denken zij na over hun wijk en wat er eventueel anders of beter kan. Zij maken hun wensen op dit gebied vervolgens kenbaar aan de wijkbewoners. Deze wijkgerichte aanpak komt de burgerparticipatie ten goede, aangezien buurten in actie komen en samenwerking wordt gestimuleerd. Binnen het thema 'schoon' kunnen kinderen onder andere aan de slag met de zwerfafvalproblematiek. De Wenswijk biedt per deelonderwerp passende lespakketten aan, een voorbeeld hiervan is 'Zwerfafval, mooi niet!'

'De Wenswijk' is een initiatief van Stichting Echte Welvaart en wordt vormgegeven door SME MilieuAdviseurs en Wensenwerk. Het project wordt mede mogelijk gemaakt door Stichting DOEN, VSBfonds, Nederland Schoon, Programme leren voor Duurzaamheid, Unilever, ANWB Fonds, KNHM, Viacom, JCDecaux, Hillenaar, Digitaler Pioniers en provincies.

In ruim 30 gemeenten hebben meerdere scholen inmiddels op hun eigen creatieve wijze invulling gegeven aan 'De Wenswijk', zoals in Breda, Almelo en Nieuwegein.

- Breda: gevonden zwerfafval wordt op wenswijkposter nagetekend onder het motto 'Gevonden voorwerpen'; de rechtmatige eigenaar mag dit verloren goed komen ophalen! Andere activiteiten: milieutheater, afvalorkest, vuilniswagen op school en grote schoonmaak.
- Almelo: Procesoptocht tegen hondenpoep, beschilderde T-shirt, excursie Waterzuivering en tentoonstelling 'poepgoed'.
- Nieuwegein: afvaltentoonstelling.

4.2 Toelichting project 'De Wenswijk'

Onderstaande informatie is afkomstig van de website www.wenswijk.nl.

Wijkgericht

De Wenswijk is een uitnodiging van de gemeente aan de kinderen om mee te denken. Het resultaat is een project met een frisse kijk van kinderen op de inrichting of ontwikkeling van hun wijk. Daarnaast zal de gemeente merken dat buurten in beweging raken op een manier die de gemeente (en dus volwassenen) zelf niet had kunnen bereiken.

Educatief

De Wenswijk stuurt kinderen op onderzoek, laat hen zelf de publiciteit zoeken en onverwachte dingen beleven. Het blijft niet bij woorden alleen. De kinderen stropen ook de mouwen op en dragen zelf hun steentje bij in de buurt. Ongemerkt steken de kinderen veel op van de werkwijze van de gemeente. Zowel in sociaal, cultureel, politiek en ecologisch opzicht is het project een leerrijke belevenis:

- wens en waarden binnen de wijk staan centraal, niet de problemen;
- kinderopparticipatie krijgt de betekenis door:
 - communicatie met opvallende middelen zoals posters in abri's, eigen website, persberichten en wenskaarten;
 - echte actie en concreet resultaat;
 - samenwerking met wijkbewoners en de gemeente;
- aantrekkelijk voor scholen: lesmateriaal, begeleiding en publiciteit;
- ondersteuning van plaatselijke organisaties bijvoorbeeld het opbouwwerk of natuur- en milieueducatie.

De school en leerlingen

De hoofdrol in De Wenswijk is weggelegd voor kinderen van 6-12 jaar. De school voert de regie.

- De school kan beschikken over lesmateriaal, achtergrondinformatie en communicatiemiddelen via het landelijk bureau.
- Deelname aan De Wenswijk wordt mogelijk gemaakt door de gemeente.
- De school krijgt een eigen site op www.dewenswijk.nl die kinderen gemakkelijk kunnen inrichten en beheren.
- Overige kosten, zoals beloningen en attributen, zijn in principe voor rekening van de school.
- Sponsoring door de lokale middenstand kan uitkomst bieden. De gemeente kan ook vaak zorgen voor materialen als handschoenen en afvalknijpers, bijvoorbeeld voor het thema schoon.

De gemeente

De Wenswijk vereist eveneens participatie van de gemeente. Juist dan krijgen de activiteiten van de school en de leerlingen betekenis. Participatie kan van alles inhouden. Denk aan het beschikbaar stellen van bakken en bezems voor een actie. Of laat een plantsoenmedewerker een klas over zijn werk vertellen. Daarnaast kan de gemeente een bijdrage leveren aan de publiciteit.

De ondersteuner

De Wenswijk kan iemand gebruiken die actief tussen school en gemeente opereert. Hij/ zij kent de wijk en weet de weg binnen de gemeentelijke organisatie. Een professionele kracht is fijn, maar sommige ouders kunnen dit ook.

Landelijke organisatie

De gemeente en de school worden ondersteund door de landelijke organisatie. Dit is een team van mensen uit verschillende organisaties. Wat doet de landelijke organisatie:

- Aansturen van de samenwerking in gemeenten.
- Het leveren van leermiddelen en verrassende communicatiemiddelen die leerlingen kunnen gebruiken.
- Het onderhouden van geregeld contact met de deelnemers en desgevraagd het geven van uitleg en advies.
- Het beheer van de website www.dewenswijk.nl.
- Het verzorgen van landelijke publiciteit.
- Hulp bij het zoeken van lokale ondersteuner.

5. Uitvoering verbeterpunten

5.1 Verbeterpunten

1. Meer invulling geven aan sociale cohesie en burgerparticipatie en de onderwerpen van de samenwerkingsovereenkomst verder verbreden naar de begrippen schoon, heel en veilig. Om dit te kunnen uitvoeren is een kapstok nodig waaraan de samenwerkingsovereenkomst kan worden opgehangen.
2. Evalueren samenwerkingsovereenkomst met deelnemende basisscholen.
3. Actief benaderen basisscholen waarmee nog geen samenwerkingsovereenkomst is gesloten.
4. Inzetten op structurele monitoring en controle uitvoering werkzaamheden scholen.

5.2 Uitwerken concept van 'De Wenswijk'

1. Het concept van 'De Wenswijk' wordt uitgewerkt voor de gemeente Almere.
2. Vastgesteld wordt welke onderwerpen de gemeente Almere onder de aandacht wil brengen van basisscholen. Blijft de focus liggen op 'schoon' of wordt ook ingestoken op 'heel' en 'veilig'.
3. Vervolgens is aan de orde om concrete onderwerpen te benoemen. Uitgangspunt kan in ieder geval zijn om het schoonhouden van de schoolomgeving en ondersteuning bij de inzameling van textiel en papier en karton te continueren, maar dan in een vorm waarbij onderwijzers, leerlingen, ouders en buurtbewoners nadrukkelijker een actieve rol spelen.
4. Invulling menskracht (trekker project, toezichthouders schoon) en financiering.

5.3 Evalueren samenwerkingsovereenkomst met deelnemers

1. Elke school wordt individueel benaderd door een toezichthouder schoon.
2. Er vindt een evaluatiegesprek plaats met de directie.
3. Onderwerpen van het gesprek zijn:
 - a. Hoe lang bestaat de samenwerkingsovereenkomst al?
 - b. Is de school tevreden over de samenwerkingsovereenkomst zelf en de uitvoering daarvan? Zijn er knelpunten of verbeterpunten? Zo ja welke?
 - c. Kan de basisschool aan alle verplichtingen voldoen met betrekking tot:

- inspanning om scheidingsgedrag textiel en papier en karton in inzamelgebied te vergroten;
 - schoonhouden schoolomgeving;
 - voorlichting over zwerfafval;
 - verslag naar gemeente;
 - mailing 6 x per jaar binnen inzamelgebied;
 - uitzetten en innemen aankondigingsborden.
- d. Kan de gemeente aan alle verplichtingen voldoen met betrekking tot:
- verstrekken educatiemateriaal over zwerfafval;
 - helpen bij het opstellen van de mailings en andere activiteiten op het gebied van gescheiden inzameling van textiel en papier en karton;
 - verstrekken planning aanlevering documenten;
 - vermenigvuldiging mailings;
 - maandelijks school informeren over inzamelresultaat;
 - beschikbaar stellen aankondigingsborden.
 - steekproefsgewijze controle;
- e. Vervolgafspraken. Hier komt aan de orde de nieuwe aanpak van de gemeente zoals die is ontwikkeld (zie paragraaf 5.2).

De resultaten van de evaluatiegesprekken vormen de input voor mogelijke wijzigingen in de opzet van de samenwerkingsovereenkomst. Indien de samenwerkingsovereenkomst op een of meerdere punten gewijzigd wordt, zal de nieuwe overeenkomst aan de betrokken basisscholen worden voorgelegd. De nieuwe overeenkomst geldt dan vanaf het volgende kalenderjaar. Aan de hand van deze ervaringen worden basisscholen zonder samenwerkingsovereenkomst benaderd. De positieve ervaringen van reeds deelnemende basisscholen moeten leiden tot nog meer deelnemende gemeenten. Van belang is over deze positieve ervaringen te communiceren via diverse informatiekanaalen, te weten de gemeentelijke website en de verschillende besturen.

5.4 Benaderen basisscholen zonder samenwerkingsovereenkomst

1. Elke school wordt individueel benaderd door een toezichthouder school.
2. Er vindt een gesprek plaats met de directie.
3. Belangrijkste onderwerp van het gesprek is het benoemen van de voordelen samenwerkingsovereenkomst aan de hand van ervaringen reeds deelnemende basisscholen.

5.5 Monitoring en controle

Los van het actief benaderen van de basisscholen waarmee een samenwerkingsovereenkomst is getekend, is het noodzakelijk in te zetten op structurele monitoring en controle op de uitvoering van werkzaamheden door scholen. Hierover moeten intern binnen de afdeling Stadsreiniging afspraken worden gemaakt. In principe zijn de toezichthouders schoon verantwoordelijk voor het contact met de scholen.

6. Planning en tijdsbesteding

Verbeterpunt	Uitvoering	Periode	Tijdsbesteding
1. Uitwerken concept De Wenswijk en vaststellen	- coördinator schoon - beleidsadviseur	nov 2011 t/m jan 2012	48 uur 20 uur
2. Evalueren overeenkomst met deelnemers	- toezichthouders schoon - coördinator schoon - beleidsadviseur	maart t/m juni 2012	160 uur 20 uur 20 uur
3. Benaderen basisscholen zonder overeenkomst	- toezichthouders schoon - coördinator schoon	sept t/m dec 2012	180 uur 20 uur
4. Monitoring en controle	- toezichthouders schoon - coördinator schoon	continu	